

CSUTAK GABRIELLA

Zuhanás

„Legalább együtt repültünk ki az ablakon most már!”
Jan

„A nyíl önmagába röppen.”
Kristóf

Az összetöppedt vattacsomók már alig bírják visszatartani az esőt, de a vékonyabb rétegeken még átszűrődik a napfény. Tengerparti reggeleken látni hasonlót. Próbállok tengert képzelni a templomkert helyére, de a pap hangja mindig megzavar: felváltva nevezi Isten gyermekének és tévelygő léleknek, de leggyakrabban mégis az átkos betegséget emlegeti. Vajon tényleg hisz benne, hogy a halálnak vannak fokozatai? Ha a „tévelygő lélek” örült volt, akkor egyenesen a mennyországba jut, ha öngyilkos, akkor az átoknak sosem lesz vége. De hiszen pont ezért történt minden, mert attól rettegett, hogy sosem lesz vége!

Napokig nem aludt, majd egy hajnalon lezuhant az asztalról az ég-gömb, amit az apjától kapott ajándékba. Akkor lépett működésbe az átok. Amikor este visszatért, azt mondta, hogy hiába bolyongott egész nap a városban, nem talált sehol egyetlen tenyérnyi helyet sem, ahol megpihentethette volna a tekintetét. Korábban mindig aranyhalak úszkáltak a szemében, de attól a naptól kezdve egy tompa fényű kavics végleg a helyükre ékelődött.

Az átok tényleg tovább él. Szilánkokká törtek a csontjai, amikor lezuhant, utána porrá égették, betöltötték egy urnába, ami pont úgy néz ki, mint a sportolók trófeái, aztán még be is falazzák. Már oda van készítve a márványlap: aranyozott betűkkel címezték meg az örökkévalóságnak. Az urna súlya nem lehet több két kilónál. Mindenki csak áll sóbálvánnyá változva, és még szét sem tudunk porladni tiltakozásunk jeléül.

Amikor eltűnt én is napokig bolyongtam, újra és újra bejártam minden helyet, amit ismert, jeleket kerestem, hátha elvezethet hozzá egy megvillanó ablaküveg, libbenő sál, vagy egy becsapódó kapu. Táncos léptekkel mentem, ahogyan ő szokott még azelőtt, végig a kacskaringós pályán, érintve a Jelen és a Most hatósugarában lévő összes kocsmát, hogy aztán mindig a Sirályban adjam fel, ahol mindenki valaki mást, valami mást keres, mint amit esélye van megtalálni. Egy idő után úgy éreztem, hogy az arckifejezésem is olyan, mint az övé, sőt a vonásaim is átalakultak. Biztos megjijedt volna, ha látja, hogy milyen kétségbeesetten lohol önmaga után. Nem volt már egy tenyérnyi hely sem, ahol megpihenthetett volna a tekintetem. *Minden ablak csukva. Minden kapualjban ugyanaz a szag. Kisdiófa, Nagydiófa, Akácfa. Fásult vidék. Végre egy ablak, ahol ágyneműt szellőztetnek, harmadik emelet, vagyis a harmadik*

sarkon jobbra kell térti. Ha lépteim visszhangja jelnek számít, akkor már rég vissza kellett volna fordulnom. Visszhang. A keletkezési helyére visszavert hang. Echó és Narcisszus. Visszfény. Visszhang. Nincs átjárás. Mégis felé rohan valaki bennem. Felröppen egy galamb, első emelet, vagyis az első sarkon balra. Lépteim mintázatában talán ott a magyarázat. A galamb már tudja a választ. Bárhol is lennénk, mindig vethetünk egy pillantást Casablanca felé. Ezt ő mondta egyszer. És ha most megpördülnek a tengelyem körül, egy tizedmásodpercre biztos abba az irányba néznék, ahol megtalálnám.

A Kertész utcai kocsmában találkoztunk először. Március 15-e volt, szombat, az ő névnapja és az én születésnapom. Soha nem sikerült felidézniem, hogy pontosan mi is történt azon az estén. Egy csokor nárciszt szorongattam, és valami születésnap csodára vártam. Nem tudom, hogy tényleg így volt, vagy csak így képzelem, de mintha minden bevezetés nélkül azt mondta volna, hogy ne féljek, nem lesz semmi baj. Attól kezdve csak a tekintetében úszkáló aranyhalakra tudtam figyelni. Már világosodott, amikor táncolva és kurjongatva elindultunk a körúton. Úgy tört ránk a hajnal, ahogyan a tüdővészesekre a végső eufória, de akkor még nem törődtem az előjelekkel. Megmerítkeztünk a reggeli fényben, belefájdult a szemünk, de mi csak azért is a legfelső emeleti ablakokat néztük, mintha még soha nem láttunk volna ilyet, nem is voltak már ablakok, csak végletekig fokozott fény. Akkor mondta, hogy soha nincs veszve semmi, mert bárhol is lennénk, mindig vethetünk egy pillantást Casablanca felé. De mit nekünk Casablanca! Együtt repülünk át a körúton most már, meghalni se élni se nélküléd immár... Jóslat volt ez a verssor, de akkor nem gondoltam semmire, csak repültem a hangja után. A szemem még mindig káprázott, nem láttam mást, csak sárgán és feketén gyűrűző köröket, de elég volt odaképzelnem a tekintetét a fényörvény mögé és máris ott lubickoltam az aranyhalak között. A napra lehetett nézni, de rá nem. Teste kontúrját is alig láttam, olyan volt, mint egy hevenyészetten felvázolt pálcikabábú. Mégis, már akkor tudtam, hogy olyan szenvedéllyel akarja kifordítani magát a világba, hogy még az erek is szinte kikúsznak a bőre alól. Csak jóval később követhettem végig ujjbegyemmel a kéklő hieroglifákat, de a megfajtásához sosem jutottam közelebb.

Az urna már a márványlap mögött. Most illesztik be a csavarokat. Az egyik kicsúszik és elgurul. Pont az én cipőm állítja meg. Úgy teszek, mintha nem vettem volna észre, de nem is keresi senki, van tartalék. Úgysem lehet megakadályozni. A gyászruhások sorba rendeződnek és egy kupacba hordják a virágaikat. Most már értem, hogy miért kötötték ki a gyászjelentésben, hogy ne hozzunk koszorút. Nincs hova tenni. Én mégis ragaszkodtam a nárcisz-koszorúhoz, úgy gondoltam, hogy ez tetszene neki, de most már nem is koszorú, csak egy ormótlan súly, ami felhasítja az ujjamon a bőrt. Ügyetlenül nekitámasztom a virágkupacnak. A kupacot megkerülve végig kell menni a pellengérré állított családtagok előtt. Sorra megfogni a sóbálványok kezét. *Részvétem. Részvétem. Részvétem... Részvét. Együttérzés. Együtt. Érzés. Nem érzek semmit. Nem akarok ebben részt venni. Semmiben sem akarok részt venni.*

Soha többet. Együtt: egy helyen, egy időben lenni. Lenni és látni. Látni az aranyhalakat. A sóbálványok túl nagyok. A mélyedés a falban túl kicsi. Talán, ha eleredne végre az eső és szétolvadnának...

Már senki nincs rajtam kívül a templom lebetonozott udvarán. Középen pázsit. Egy táblán az áll, hogy oda kell szórni a hamvakat. Ugyanilyenekre írják azt, hogy dohányzásra kijelölt hely, vagy hogy szemetet lerakni tilos.

Nagyon buján nő a fű, látszik, hogy rendszeresen öntözik. Biztosan sok itt a csiga.

Lehet, hogy nem is az éggömb zuhanásával, hanem a csigás álommal kezdődött minden. Kunyhóban laktunk egy kert közepén. Reggel ki akartuk nyitni az ajtót, de nehezen ment, tompa csikorgás hallatszott, mint amikor murvára lépnek. Kiderült, hogy a kertből kivezető ösvény tele van csigákkal. Sorra téptük fel őket a földről, hogy szabadabbá tegyük az utat. A csigaházak túl vékonyak voltak, majdnem mind behorpadt, amint hozzáértünk, ujjaink belemélyedtek a ragadós nyálkába. Minél jobban igyekeztünk megszabadulni tőlük annál többen voltak, míg végül derékig gázoltunk az undorító masszában. Nem tudom, melyikünk sikoltozására ébredtünk, mint ahogy azt sem, hogy eredetileg kinek az álma volt.

Meg kell még nézmem a nevét, mielőtt elindulok. A márványlap már teljesen beolvadt a falba. A virágkupac az egyetlen tájékozódási pont. A templomkert falát ellepik a táblák, így a virágainkat legalább hús ember sírjához vittük. Odalopakodok, mintha valami szégyenletes dolgot művelnék, és keresem a nevét. Nehezen találok meg. Próbálok azt képzelni, hogy ott van az aranyozott betűk mögött. Nincs ott. A tábla jobb oldalán kémcső, oda kell majd tenni a virágot. Még nem sejtem, milyen gondot okoz majd, hogy kiszedjem az előző látogató virágát a kémcsőből és odategyem cserébe az enyémet. A másik megoldás az lesz, hogy betuszkolom őket egymás mellé, de úgy egyiknek sem jut majd elég víz. Memorizálok a körülötte lévő neveket, hogy könnyebben megtaláljam majd, ha legközelebb jövök. Mintha elköltözött volna egy lakótelepre, ahol minden ház egyforma, és ajánlatos megjegyezni a szomszédok nevét, hogy nehogy rossz helyre csengessünk be.

Az új albérletet is milyen nehezen találtuk meg az elején! Minden tömbház egyforma volt. Előrelátóan megjegyeztem, hogy a kék mászókével szemben van a bejárat, aztán kiderült, hogy a játszóterek is mind egyformák. Ő meg azt jegyezte meg, hogy a szemben lévő oldalon van egy bolt, de a boltok is mind egyformák voltak. Nevetve bolyongtunk a szürke hasábok között. Már kéken vibráltak az ablakok az általános esti tévénézéstől, mire véletlenül ráakadtunk a lépcsőházra. Az ő ötlete volt – jobban mondva valakitől elleste, hogy ezt így szokás –, hogy meszeljünk ki, mielőtt nekivágunk a közös életnek. A nap végére mindig olyan lett, mint egy hórihorgas fehér bohóc, csak onnan lehetett ráismerni, hogy az aranyhalak még virgoncban úszkáltak a tekintetében. Esténként pikniket rendeztünk a leterített függönyökön, énekeltünk, és gondolatban percenként átrendeztük a lakást. Órákig bámultuk a falon legyezőként szétnyíló, majd hirtelen összecsukódó fénysávokat, de mi az idő hatósugarán kívül lebegtünk. Amikor már csak a takarítás volt hátra, ak-

kor tűnt el. A költöztetők felhozták a zsákokat meg a dobozokat és egy szempillantás alatt mindent ellepett a fehér por.

Mészpor borít ezentúl mindent. Nem ettem meszet. Nem ittam gyufát. Nincs is gyufám, pedig sötét van. Becsavarni az égőt: az óramutató irányával megegyező mozgást végezni. Aki az idővel szembefordul, nem csavarodik be. Ha közben az égő szétrobban, pirosra festi a tenyér vonalait. Rövidzárlat. Két eltérő feszültségű vezeték fémes kapcsolatba kerül egymással. Ez a vezetékek elolvadásához, összeégéséhez vezethet. A szilánkokat ajánlatos csipesz segítségével eltávolítani. A csipesz valamelyik dobozban van. A kocsik fénye viszonylag szabályos időközönként, de csak rövid időre világítja meg a dobozokat. Rövidzárlatnak hívjuk a rövidzárlatot, hogy ne féljen annyira a sötétben.

Biztosíték. Kezesség. Kéz kezét mos. A tenyér a kézfej simogatásra alkalmas oldala. A húsban meg-megcsillanó szilánkok, mint a jégvirág. Ha valami szétrobban a kezünkben, mielőtt becsavarnánk a helyére, máshonnan kezdenek szivárogni a jelek. Kéz kezét mos. Pirosan és csípősen szivárognak a jelek. A csipesz még mindig a dobozban. Ilyen esetekben előfordulhat, hogy galamb száll a párkányra, és egyre hevesebben tépkedi a tollait, amíg végül teljesen szerte nem foszlik.

Közvetlenül a templomfal mögött elrobog egy vonat. Ez a jel, hogy indulhatok. Örülök, hogy állomás mellett lakik.

Nem tudom, hogyan kerültem a játszótérre. Ülök a hintán, szemben egy kék mászóka, mögötte kéken vibráló ablakok. Az ég egyre sötétebb vattarétegeiből mintha lassan szivárogni kezdene a víz. Hintázni kezdek. Csak az első néhány mozdulat nehézkes, aztán már csak egy kicsit kell besegíteni, szinte magától lendül. Gyerekkoromban mindig versenyeztünk, hogy ki hajtja meg előbb úgy a hintát, hogy a szárai a keresztúrdhoz ütődjenek: pamm-pamm, pamm-pamm. Ha elengedem a kapaszkodót, a zuhanás íve olyan szép lesz, mint amikor az inga lendül. Meg kell tudnom, milyen a zuhanás. Csak rajta, még erősebben! Egyre hangosabban ütődnek egymásnak a fém rudak, már az egész állványzat ki akar szakadni a földből, de én már nem hallok semmit, nem látok semmit, azt akarom, hogy zuhanjak már végre, hogy zuhogjon már végre, elég ebből a langyos szivárgásból: véresre korbácsolom az eget, ha kell! Amint feltűnik az első villám, hálából az ég felé lendítem a karomat és már tovább is repülök egészen a homokozóig. Jóleső, csípős fájdalom szántja fel a térdemet, a bőröm alatt és a fogam között csikorgó homokszemcsék. Egyenként érzem a jó nehéz esőcseppeket, de még csak a külső burkot érintik, nem férnek hozzá a többemeletes állványzathoz, amit a bőröm alatt hordok. Mert most már biztosan tudom, hogy nem dobog a szívem, nem emészték, semmi sincs már, ami áramolhatna bennem. Szerveim helyén üres emeletetek vannak, az emeleteket hajszálvékony üveglemezek választják el egymástól. A fejem búbjától a bokámig csupa törékeny, vízszintes vonal vagyok. És csak azt várom, hogy végre kigördüljön egy vasgolyó a homlokom mögül, és csak zuhanjon, zuhanjon összeomló emeleteket rántva magával. Minden erőmet a vasgolyóra összpontosítom, de nem, mégsem akar még le-gördülni. Még nem jött el a sírás ideje.